

1 Co w praktyce oznaczają pojęcia „świadczenia alimentacyjne” oraz „obowiązek alimentacyjny”? Na kim spoczywa obowiązek wypłaty świadczenia alimentacyjnego na rzecz innej osoby?

Obowiązek alimentacyjny oznacza spoczywający na jednym z członków rodziny obowiązek zapewniania środków utrzymania innemu członkowi rodziny. Obowiązek ten ma charakter ustawowy, tj. powstaje on z mocy prawa, z zastrzeżeniem spełnienia określonych kryteriów, a nie na mocy umowy zawartej między stronami. Obowiązek alimentacyjny ma charakter osobisty i wygasa z chwilą śmierci uprawnionego.

Uprawniona do świadczeń alimentacyjnych jest wyłącznie taka osoba, która jest niezdolna do pracy i nie dysponuje środkami niezbędnymi do tego, aby samodzielnie się utrzymać.

Osoba uprawniona może dochodzić świadczeń alimentacyjnych od następujących osób i w następującej kolejności: od małżonka lub byłego małżonka, dzieci, rodziców, wnuków i prawnuków, braci i sióstr, dziadków i wstępnych dalszego stopnia. Jeżeli osoba zobowiązana do wypłaty świadczeń alimentacyjnych w pierwszej kolejności nie jest w stanie wywiązać się z tego obowiązku, świadczenia alimentacyjne stają się należne od kolejnego zobowiązanego.

Jeżeli zobowiązany ma obowiązek zapewnienia środków utrzymania więcej niż jednej osobie, świadczenie alimentacyjne wypłaca się w następującej kolejności (z zastrzeżeniem wyłączenia osób zajmujących dalsze pozycje na liście): na rzecz dzieci, małżonka lub byłego małżonka, rodziców, wnuków i prawnuków, braci i sióstr, dziadków oraz wstępnych dalszego stopnia.

W przypadku rozwodu do świadczeń alimentacyjnych uprawniony jest wyłącznie małżonek, który nie ponosi winy za rozkład pożycia małżeńskiego.

2 Do jakiego wieku dziecko ma prawo do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych? Czy przepisy dotyczące świadczeń alimentacyjnych różnią się w odniesieniu do osób nieletnich i dorosłych?

Rodzice muszą wypłacać świadczenia alimentacyjne na rzecz małoletnich dzieci, które nie ukończyły 18. roku życia, niezależnie od tego, czy są one zdolne do pracy lub czy posiadają środki zapewniające im możliwość samodzielnego utrzymania się. W przypadku dzieci, które ukończyły 18. rok życia, rodzice muszą wypłacać świadczenia alimentacyjne, jeżeli dzieci nie są w stanie utrzymać się z własnych dochodów lub z posiadanego majątku w trakcie pobierania nauki w trybie dziennym w szkole średniej (do 20. roku życia) lub w szkole zawodowej bądź w szkole wyższej (do 25. roku życia), ale wyłącznie wówczas, gdy wypłacanie alimentów nie wiąże się z nadmiernym uszczupleniem majątku rodziców.

Świadczenia alimentacyjne wypłaca się na rzecz osoby pełnoletniej wyłącznie wówczas, gdy jest ona niezdolna do pracy i nie jest w stanie utrzymać się z posiadanego majątku.

Świadczenie alimentacyjne na rzecz byłego małżonka jest należne przez maksymalny okres trzech lat od daty rozwiązania małżeństwa, chyba że strony uzgodnią dłuższy okres, i wygasa w chwili, gdy małżonek otrzymujący świadczenie alimentacyjne ponownie wstąpi w związek małżeński. Sąd może przedłużyć ten okres, jeżeli osoba uprawniona do pobierania świadczeń alimentacyjnych znajduje się w niedostatku, a dłużnik alimentacyjny jest w stanie wypłacać te świadczenia bez większych trudności.

Każdy może ubiegać się o świadczenia alimentacyjne nie tylko *pro futuro*, ale również z mocą wsteczną za okres do jednego roku przed wniesieniem stosownego pozwu.

3 Czy aby otrzymać świadczenia alimentacyjne, konieczne jest złożenie wniosku do właściwego organu lub sądu? Jakie są główne etapy takiej procedury?

Pozew o alimenty wnosi się do sądu, niezależnie od charakteru świadczeń, ich wysokości, osoby zgłaszającej roszczenie i osoby, na której spoczywa obowiązek alimentacyjny. Sądem właściwym jest sąd rejonowy (*rayonen sad*). Właściwość miejscową ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda lub pozwanego; powód może wybrać, do którego z tych sądów skieruje sprawę. Przebieg tej procedury regulują przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Indywidualne powództwo o alimenty rozpoznaje się w toku postępowania uproszczonego, tj. w krótszym terminie.

4 Czy można złożyć wniosek w imieniu krewnego (jeżeli tak, to w jakim stopniu pokrewieństwa?) lub osoby małoletniej?

Pozew o alimenty na rzecz małoletniego dziecka może wnieść ojciec lub matka sprawujący władzę rodzicielską albo opiekun.

Pozew o alimenty na rzecz małoletniego w wieku od 14 do 18 lat wnosi sam małoletni za wiedzą i zgodą matki lub ojca sprawujących nad nim władzę rodzicielską albo opiekuna.

5 Jeżeli planuję wnieść sprawę do sądu, w jaki sposób mogę uzyskać informację, który sąd jest właściwy?

Sąd mający jurysdykcję krajową ustala się zgodnie z przepisami kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego, postanowieniami międzynarodowych umów dwustronnych lub – w stosownych przypadkach – przepisami rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych.

Zgodnie z kodeksem prawa prywatnego międzynarodowego w przypadku wniesienia pozwu o alimenty w sprawie małżeńskiej, tj. w ramach pozwu rozwodowego, sądy bułgarskie są właściwe do rozpoznania takiego powództwa o alimenty i powództwa w sprawie małżeńskiej, jeżeli jedno z małżonków ma obywatelstwo bułgarskie lub ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii. Sprawy dotyczące świadczeń alimentacyjnych na rzecz byłego małżonka rozpoznają sądy właściwe do rozpoznania pozwu o rozwód. Sądy bułgarskie są właściwe do rozpoznawania spraw dotyczących świadczeń alimentacyjnych, jeżeli pozwany ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii lub jeżeli powód jest obywatelem bułgarskim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii.

W wymienionych powyżej przypadkach zastosowanie ma prawo bułgarskie zgodnie z odpowiedziami na pytania 18, 19 i 20 poniżej.

W przypadku ustalenia, że sądem mającym jurysdykcję krajową jest sąd bułgarski, za sąd właściwy uznaje się sąd rejonowy. Właściwość miejscową ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda lub pozwanego; powód może wybrać, do którego z tych sądów skieruje sprawę.

6 Czy aby wnieść sprawę do sądu jako wnioskodawca, muszę być reprezentowany przez pełnomocnika (np. prawnika, organ administracyjny na szczeblu centralnym lub lokalnym)? Jeżeli nie, jakie procedury mają zastosowanie?

Pozew o alimenty wnosi się do sądu, niezależnie od charakteru świadczeń, ich wysokości, osoby zgłaszającej roszczenie i osoby, na której spoczywa obowiązek alimentacyjny. W toku takiego postępowania nie obowiązuje przymus adwokacki.

7 Czy muszę wnieść opłatę sądową, aby wnieść sprawę do sądu? Jeżeli tak, to jaka jest przybliżona wysokość tych opłat? Czy w przypadku nieposiadania wystarczających środków finansowych mogę ubiegać się o pomoc prawną w celu pokrycia kosztów postępowania?

Powodowie w sprawach dotyczących świadczeń alimentacyjnych są zwolnieni z opłat skarbowych. Po uwzględnieniu powództwa o alimenty sąd nakazuje pozwanemu uiszczenie opłat skarbowych i pokrycie kosztów poniesionych przez powoda w trakcie postępowania.

Opłaty skarbowe pobiera się wyłącznie w przypadku, gdy powód jest dłużnikiem alimentacyjnym występującym o obniżenie kwoty świadczeń alimentacyjnych.

W sprawach dotyczących świadczeń alimentacyjnych nie istnieje przymus adwokacki.

Strony postępowania mogą uzyskać pomoc prawną na standardowych warunkach przyznawania takiej pomocy. Warunki te są określone w ustawie o pomocy prawnej (Zakon za Pravnata Pomosht).

8 Jaką formę świadczeń alimentacyjnych może przyznać sąd? W jaki sposób obliczana jest wysokość świadczeń alimentacyjnych? Czy decyzja sądu może zostać skorygowana w celu uwzględnienia zmian kosztów utrzymania lub sytuacji rodzinnej? Jeżeli tak, w jaki sposób (np. za pomocą systemu automatycznej indeksacji)?

Sąd ustala wysokość świadczeń alimentacyjnych stosownie do potrzeb uprawnionego i możliwości zobowiązanego. Minimalna kwota świadczeń alimentacyjnych należnych od matki lub ojca względem małoletnich dzieci stanowi równowartość jednej czwartej minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego przez Radę Ministrów (w 2019 r. minimalna kwota świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletniego wynosiła 140 lewów bułgarskich). Sąd ustala wysokość świadczeń alimentacyjnych stosownie do potrzeb dzieci i możliwości rodziców.

Na wniosek jednego z rodziców sąd może nakazać wypłacanie dodatku do świadczenia alimentacyjnego przeznaczonego na zaspokojenie wyłącznych potrzeb dziecka, którego wysokość może odpowiadać kwocie, jaką drugie z rodziców będzie w stanie wypłacać bez większych trudności. Jeżeli nastąpi zmiana okoliczności, orzeczenie alimentacyjne może zostać zmienione lub uchylone na wniosek strony. Wszelkie tego rodzaju zmiany muszą również zostać dokonane na drodze sądowej.

Świadczenia alimentacyjne są wypłacane co miesiąc. Od zaległych płatności nalicza się odsetki ustawowe.

9 W jaki sposób wypłacane są świadczenia alimentacyjne i komu?

Świadczenia alimentacyjne są wypłacane bezpośrednio uprawnionemu. Małoletni w wieku od 14 do 18 lat otrzymują takie świadczenia bezpośrednio, ale za wiedzą i zgodą osoby sprawującej nad nimi władzę rodzicielską.

Świadczenia alimentacyjne na rzecz małoletnich poniżej 14. roku życia wypłaca się za pośrednictwem matki lub ojca sprawujących nad nimi władzę rodzicielską albo ich opiekuna.

10 Jeżeli dana osoba (dłużnik alimentacyjny) nie płaci dobrowolnie, jakie działania można podjąć, aby zmusić taką osobę do zapłaty?

Świadczenia alimentacyjne są wypłacane co miesiąc. Od zaległych płatności nalicza się odsetki ustawowe.

Prawomocne orzeczenia sądu podlegają wykonaniu na warunkach i zgodnie z procedurami ustanowionymi w kodeksie postępowania cywilnego (Grazhdanski Protsesualen Kodeks).

Uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego stanowi przestępstwo w przypadkach przewidzianych w art. 183 kodeksu karnego (Nakazatelen kodeks).

11 Proszę opisać w skrócie wszelkie ograniczenia środków egzekucyjnych, w szczególności przepisy dotyczące ochrony dłużnika oraz termin przedawnienia lub termin zawity w ramach obowiązującego w państwie kraju systemu egzekwowania.

Egzekucję przeprowadza komornik sądowy lub komornik prywatny wskazany przez wierzyciela alimentacyjnego.

Komornicy sądowi są członkami służby egzekucyjnej przy sądzie rejonowym (*rayonen sad*) i przeprowadzają stosowne czynności na obszarze podlegającym właściwości miejscowej danego sądu.

Komornicy prywatni prowadzą działalność na obszarze podlegającym właściwości miejscowej sądu okręgowego (*okrazhen sad*).

Zgodnie z art. 149 kodeksu rodzinnego świadczenia alimentacyjne wypłacane z mocą wsteczną mogą obejmować okres nie dłuższy niż rok przed wniesieniem pozwu. Po potwierdzeniu istnienia obowiązku alimentacyjnego oraz określeniu kwoty świadczenia alimentacyjnego w drodze orzeczenia sądu dłużnik alimentacyjny pozostaje zobowiązany do wypłacania alimentów do chwili wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego zgodnie z przepisami ogólnymi w zakresie przedawnienia: art. 110–120 ustawy o zobowiązaniach i umowach (Zakon za zadalzhenyata i dogovorite).

Zobacz część poświęconą wykonywaniu wyroków.

12 Czy istnieje organizacja lub organ, które pomagają przy dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych?

W ustawie o ochronie dzieci (Zakon za Zakrila na Deteto) przewidziano szereg środków ochronnych, w tym informowanie dzieci i rodziców o ich prawach i obowiązkach oraz zapewnianie pomocy prawnej przez państwo. Zgodnie z art. 15 ustawy o ochronie dzieci, dzieci są uprawnione do korzystania z pomocy prawnej i do wnoszenia apelacji we wszystkich postępowaniach, które mają wpływ na ich prawa lub interesy. Pomocy prawnej udziela Krajowe Biuro Pomocy Prawnej.

W ustawie o adwokaturze (Zakon za Advokaturata) wyraźnie wskazano, że bułgarski lub unijny adwokat może nieodpłatnie udzielać pomocy prawnej i wsparcia osobom uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych. W takim przypadku jeżeli strona przeciwna zostanie zobowiązana do pokrycia kosztów postępowania, adwokat może dochodzić od strony przeciwnej swojego honorarium w wysokości ustalonej przez sąd.

13 Czy organizacje (rządowe lub prywatne) mogą dokonywać wypłaty zaliczek z tytułu świadczeń alimentacyjnych w całości lub w części w zastępstwie dłużnika?

W przypadku potwierdzenia w toku postępowania egzekucyjnego, że dłużnik alimentacyjny nie ma źródła dochodu i nie dysponuje żadnym majątkiem, zasądzone świadczenia alimentacyjne wypłaca w imieniu dłużnika państwo na warunkach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów i zgodnie z procedurą przewidzianą w tym rozporządzeniu. W takiej sytuacji państwo wypłaca kwotę świadczenia alimentacyjnego zasądzoną w orzeczeniu sądu do maksymalnego pułapu wyznaczonego co roku w ustawie o budżecie państwa Republiki Bułgarii (Zakon za darzhavniya byudzheta na Republika Balgaria). Zgodnie z zasadami postępowania w sprawach z zakresu pomocy społecznej państwo przyjmuje na siebie obowiązek wypłacania świadczeń alimentacyjnych w przypadku braku osoby zobowiązanej do wypłaty takich świadczeń z mocy prawa lub w przypadku gdy żaden z zobowiązanych nie jest w stanie wypłacać alimentów.

14 Jeżeli zamieszkują na terytorium danego państwa członkowskiego, a dłużnik alimentacyjny zamieszkuje w innym państwie:

14.1 Czy mogę uzyskać pomoc organu rządowego lub organizacji prywatnej w danym państwie członkowskim?

Tak, zgodnie z procedurą ustanowioną w rozporządzeniu Rady (WE) nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych. Republika Bułgarii jest również stroną szeregu traktatów o wzajemnej pomocy prawnej zawartych z różnymi państwami, w tym również z państwami niebędącymi państwami członkowskimi UE. Zgodnie z postanowieniami tych traktatów Ministerstwo Sprawiedliwości pełni funkcję organu centralnego i w tym charakterze udziela pomocy w kwestiach związanych z wnioskami składanymi przez obywateli.

14.2 Jeżeli tak, w jaki sposób mogę skontaktować się z danym organem lub organizacją?

Z Ministerstwem Sprawiedliwości, które pełni funkcje organu centralnego, można skontaktować się pod następującym adresem:

Ministerstvo na Pravosadieto

Ul. Slavyanska 1

1040 Sofia
Bułgaria
Tel.: (+359 2) 92 37 555
Faks: (+359 2) 987 0098
Osoba wyznaczona do kontaktów:
E_Gyurova@justice.government.bg
M_Parvanova@justice.government.bg

15 Jeżeli przebywam w innym państwie, a dłużnik przebywa w danym państwie członkowskim:

15.1 Czy mogę złożyć wniosek bezpośrednio do takiego organu lub organizacji prywatnej w danym państwie członkowskim?

Tak, zgodnie z procedurą ustanowioną w rozporządzeniu Rady (WE) nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych. Jeżeli wnioskodawca przebywa w państwie, z którym Republika Bułgarii podpisała traktat o wzajemnej pomocy prawnej, wnioskodawca może zwrócić się o pomoc do Ministerstwa Sprawiedliwości pełniącego funkcję organu centralnego na mocy tego traktatu.

15.2 Jeżeli tak, w jaki sposób mogę skontaktować się z tym organem lub organizacją prywatną i jaką pomoc mogę uzyskać?

Zgodnie z procedurą przewidzianą w rozporządzeniu Rady (WE) nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych lub zgodnie z procedurą przewidzianą w stosownym traktacie o wzajemnej pomocy prawnej. Dane kontaktowe Ministerstwa Sprawiedliwości, które pełni funkcję organu centralnego, zostały przedstawione powyżej.

16 Czy dane państwo członkowskie związane jest Protokołem haskim z 2007 r.?

Tak, Republika Bułgarii jest stroną Protokołu haskiego z 2007 r.

17 Jeżeli dane państwo członkowskie nie jest związane Protokołem haskim z 2007 r., jakie prawo ma zastosowanie do roszczenia alimentacyjnego zgodnie z przepisami międzynarodowego prawa prywatnego? Jakie są odpowiednie przepisy międzynarodowego prawa prywatnego?

Zobacz odpowiedź na poprzednie pytanie.

18 Jakie są przepisy dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach transgranicznych w UE zgodnie ze strukturą rozdziału V rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych?

Mające zastosowanie przepisy są ustanowione w rozporządzeniu Rady (WE) nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych oraz w art. 627a–627c kodeksu postępowania cywilnego (obowiązującego od dnia 18 czerwca 2011 r.).

Jeżeli orzeczenie zostało wydane w państwie członkowskim będącym stroną Protokołu haskiego z 2007 r., wniosek o wykonanie orzeczenia na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 20 rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009, należy złożyć w sądzie okręgowym właściwym dla miejsca zamieszkania dłużnika lub dla miejsca wykonania zobowiązania. O odmowie lub zawieszeniu wykonania w rozumieniu art. 41 rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 orzeka sąd okręgowy.

Wniosek o stwierdzenie wykonalności orzeczenia lub innego dokumentu wydanego w państwie członkowskim UE niebędącym stroną Protokołu haskiego z 2007 r. składa się w sądzie okręgowym właściwym dla miejsca zamieszkania dłużnika lub dla miejsca wykonania zobowiązania. Złożenie odpisu wniosku w celu jego doręczenia dłużnikowi nie jest konieczne. Sąd rozpoznaje wniosek na posiedzeniu niejawnym. W orzeczeniu uwzględniającym wniosek sąd wyznacza termin na wniesienie środka zaskarżenia zgodnie z art. 32 ust. 5 rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009. Nie dopuszcza się możliwości tymczasowego wykonania orzeczenia uwzględniającego wniosek. W orzeczeniu uwzględniającym wniosek sąd wydaje również postanowienie w sprawie dochodzonych środków tymczasowych i zapobiegawczych. Postanowienie to ma taką samą wagę jak orzeczenie wydane w toku postępowania wszczętego po wytoczeniu powództwa. Na postanowienie przysługuje zażalenie do Sądu Apelacyjnego w Sofii (Sofiyski apelativen sad) na warunkach i zgodnie z procedurami ustanowionymi w art. 32 rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009. Od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Sofii przysługuje wyłącznie skarga kasacyjna do Najwyższego Sądu Kasacyjnego.

19 Jakie środki przyjęło dane państwo członkowskie w celu zapewnienia wykonywania zadań opisanych w art. 51 rozporządzenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

Zmieniono liczbę pracowników i strukturę zatrudnienia w Dyrekcji ds. Międzynarodowej Ochrony Prawnej Dzieci i Przysposobienia Zagranicznego, która jest odpowiedzialna za wykonywanie zadań powierzonych Ministerstwu Sprawiedliwości pełniącemu funkcję organu centralnego zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych. Dyrekcji przyznano uprawnienia do kontaktowania się z Dyrekcją Generalną ds. Ewidencji Ludności i Służb Administracyjnych (GRAO) w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego i Robót Publicznych, Krajową Agencją Skarbu Państwa i Krajowym Biurem Pomocy Prawnej przy przetwarzaniu wniosków dotyczących zobowiązań alimentacyjnych otrzymanych z państw członkowskich UE zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 4/2009.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 17/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.